

Winter 20

wml
Limburgs drinkwater

heerlijk water

**Maak zelf
thee met een
unieke smaak**

**Investeren in
morgen met
windenergie**

**De smaak
van water**

**Puzzel en win
één jaar GRATIS
water**

onderandere

8 / Zuinig op de bronnen voor Limburgs drinkwater

WML enthousiast partner
van de MAAS CLEANUP

6 / 7 Wind en water

WML dekt straks 60%
energiebehoefte
af met windenergie

winter20

9 / Mariëlle Thiadens over de smaak van water

Drinkwater wordt duurder

WML moet haar tarieven helaas verhogen. Hoeveel exact vindt u op de website van WML: wml.nl/tarieven. De reden van deze prijsverhoging wordt met name veroorzaakt door een opeenstapeling van externe factoren. Zo heeft WML te maken met een veranderd financieel speelveld: de BNG Bank die als belangrijke financier is weggefallen, strengere eisen van andere financiers en een mogelijke verscherping van het overheidsbeleid. Daardoor moet WML haar inkomsten verhogen om te kunnen blijven investeren in de drinkwatervoorziening voor komende jaren. En die investeringen zijn fors. WML moet bijvoorbeeld inspelen op de effecten van klimaatverandering. De investeringen daarin komen bovenop de 'normale' en permanente investeringsopgaven om de drinkwatervoorziening sterk en op peil te houden. Denk daarbij onder andere aan het vervangen van de waterleidingen in wijken die ontstaan zijn in de naoorlogse bouwpiek en die nu aan het einde van hun levensduur komen. Met de tariefsverhoging komt de leveringszekerheid voor u als klant niet in gevaar en blijft de drinkwatervoorziening robuust, duurzaam en kwalitatief hoogwaardig.

MIJNWML

Zelfservice; u kunt heel veel zelf doen

Heel veel Limburgers regelen hun waterzaken zelf via de WML-website. Dat gaat snel en gemakkelijk, kan dag en nacht en is goedkoper voor WML en daarmee uiteindelijk ook voor u. Maakt u nog geen gebruik van deze mogelijkheid, probeer het dan eens. Zelfs zonder een account aan te maken (en in te loggen) kunt u op de website:

- Nieuwe klant worden
- Meterstanden doorgeven
- Een meterwissel-afpraak maken
- Veelgestelde vragen bekijken
- Een standpijp huren (tijdelijke watervoorziening voor evenementen en dergelijke)
- Een woning afmelden

Maak een eigen mijnWML-account aan op de site en dan kunt u bijvoorbeeld ook:

- Aanmelden als klant
- Meterstand doorgeven
- Verhuizing doorgeven
- Het jaarverbruik checken
- Een verbruiksscan doen (om te zien of het termijnbedrag nog voldoet)
- Facturen inzien
- Een betalingsregeling treffen

Nabestaanden

Nabestaanden hebben bij een overlijden vaak veel te regelen. Heel veel abonnementen en contracten zijn nu gelukkig via één website op te zeggen: www.closure.nl. WML begrijpt dat dit heel praktisch is en heeft zich daarom bij dit initiatief aangesloten. Ook het contract voor de waterlevering kan dus nu via deze website worden opgezegd.

WML wil fraude voorkomen

Ook met drinkwater wordt gefraudeerd. Er wordt bijvoorbeeld illegaal water afgetapt voor wietplantages. Maar we komen ook tegen dat er zonder toestemming water wordt afgetapt van brandkranen om zwembaden te vullen. Of een buurtfeest van water te voorzien.

WML probeert al deze fraude op te sporen. Want als mensen zonder te betalen water verbruiken, gaat de waterprijs uiteindelijk omhoog. De kosten, jaarlijks tienduizenden euro's, worden immers over de betaalde liters verdeeld. WML werkt waar het om hennep-teelt gaat samen met overheidsdiensten zoals politie en het RIEC. Bij deze plantages wordt veel water verbruikt. Vaak wordt hiervoor met de watermeters geknoeid. Daarbij wordt ook de terugslagklep, die voorkomt dat water uit huis het netwerk in kan stromen, verwijderd. Dat kan gevaarlijk zijn voor de volksgezondheid. Nog een reden om alert te zijn op fraude.

WML speurt ernaar en als u zelf een vermoeden van fraude hebt is het fijn als u dat meldt. Dat kan via:

043 -
309 09 09

Een gezonde
dorstlesser met
een unieke smaak

Kombucha!

Kombucha lijkt ook in Limburg een regelrechte hype te worden. De frisse gefermenteerde thee wordt door steeds meer mensen gedronken én gemaakt. Dat snappen we. Want in kombucha ontdekken we een heel palet aan smaken. En daarbij: ons wordt van verschillende kanten verzekerd dat het drankje tal van gezondheidsvoordelen heeft dankzij de probiotische eigenschappen. Inmiddels is kombucha kant-en-klaar gebotteld te koop. Maar het is veel leuker en ook lekkerder om deze frisse drank zelf te maken. Met als basis: Limburgs drinkwater. Wij vroegen advies aan de dames van de Broth Bar in Maastricht; een specialist in lekker, natuurlijk en gezond eten en drinken. Niks hip en trendy, stellen zij, gewoon gezond en lekker.

Heerlijk drankje

Charlotte van Loo en Tanja Stevens, zijn de specialisten van de Broth Bar en praten met een aanstekelijk enthousiasme over kombucha: "Natuurlijk is het gewoon een heerlijk drankje, maar daarnaast ondersteunt het de spijsvertering en de lever. Er gaat hier dan ook echt heel veel kombucha door op een dag. We merken bovendien dat er steeds meer belangstelling komt voor onze workshops (GezondGestel.nl). Daar zien we plotseling ook koks. Het is echt hip en happening, maar er is helemaal niets nieuws aan. In China, Korea en Rusland drinkt men dit al eeuwen. En hier staat kombucha al sinds de

opening september 2017 op de kaart. Eigenlijk maak je gewoon eerst thee met flink wat suiker en dan voeg je wat kombucha toe en een scoby. Die scoby is een soort dikke koek van tal van gisten en bacteriën die de suikers om gaan zetten in allerlei zuren en gassen."

Proeven

Dan mogen we proeven. En het is echt waar: simpele groene, zwarte, witte of rooibosthee krijgt door één of twee weekjes fermenteren veel meer diepgang en een fascinerende friszure smaak. Hier in de Broth Bar krijgt de drank nog een tweede fermentatie waarbij men seizoensfruit toevoegt, maar dat hoeft niet. Van

Limburgs kraanwater worden hier echt bijzondere drankjes gebrouwen, die de vergelijking met kombucha uit een flesje glansrijk doorstaan. Ga hier zelf ook vooral eens mee aan de slag en geniet van je eigen kombucha, met een unieke smaak die je nergens anders van kent.

Charlotte van Loo en Tanja Stevens

Maak het zelf...

scoby

Recept

Voor kombucha te maken heb je maar vijf ingrediënten nodig: **drinkwater, thee, suiker, wat bestaande kombucha en een kombucha-zwam**, de zogenaamde **scoby**. Die bestaat uit verschillende bacteriën en gisten die samen een soort dikke pannenkoek vormen. Als je kombucha maakt, maakt jouw scoby zelf een tweede scoby. Er groeien er dus steeds meer. Op Marktplaats kun je zoeken hoe je aan je eerste kan komen. Werk schoon en hygiënisch.

Kombucha

- Kook een liter water en zet hier thee van
- Los hierin 75 gram suiker op (dit 'verdwijnt' tijdens het fermenteren)
- Voeg als de thee onder de 30°C is, een deciliter kombucha toe en de scoby.
- Sluit de pot af met een doekje en elastiekje (er moet lucht bij kunnen)
- Bewaar bij 23° tot 28°C.
- Wacht één tot twee weken, filter je drank en bewaar die in een afgesloten fles.

De twee scoby's die je hebt kun je niteraard hergebruiken.

Koffucha

Je kunt als je de kombucha onder de knie hebt, ook met varianten beginnen. Bijvoorbeeld koffucha. Dat is kombucha gemaakt met koffie in plaats van thee. Het smaakt een beetje zoet, een beetje pittig, een beetje gefermenteerd, een beetje zoals koffie, een beetje vreemd en... heel lekker.

Fermenteren

Fermentatie is een proces waarbij bacteriën, schimmels en gisten gebruikt worden om een voedingsmiddel te maken. Dat klinkt een beetje eng, maar dat is het niet. Je eet en drinkt dagelijks gefermenteerd voedsel, denk aan yoghurt, bier, zuurkool, kaas, sojasaus, droge worst en azijn.

Vanaf 2021 dekt WML 60% energiebehoefte af met windenergie

Wind en water

Met twee moderne windturbines waaraan nú gebouwd wordt, gaat WML 60% van de elektriciteit die het gebruikt duurzaam opwekken. Dat is mooi, want WML is met recht een grootverbruiker waar het om energie gaat. Het oppompen, zuiveren en distribueren van water kost namelijk veel stroom. Zo rekent WML jaarlijks miljoenen euro's af bij de energiemaatschappij. Alleen al daarom onderzoekt WML al enige jaren hoe het energie kan besparen en ook zelf energie op kan wekken. Maar er is meer: WML heeft namelijk ook een uiterst ambitieuze milieudoelstelling. Het wil energieneutraal zijn en gebruikt daarvoor groene energie. "Maar de ambitie is om ook zélf energie op te wekken," weet projectmanager Tim Rams van WML. "Met de windmolens in Ospel die nu gebouwd worden zetten we een grote stap. Vanaf volgend jaar wekken we met deze windturbines immers ruim meer dan de helft van onze energiebehoefte op. Dat is écht een mooi begin."

Goede harmonie

Rams beschrijft het programma 'Klimaatneutraal' van WML: "We hebben in eerste instantie gezocht waar we konden besparen en zijn direct daarna gaan kijken hoe we met zon-, wind- en waterkracht zelf energie op konden wekken. Zonne-energie heeft veel potentie, want we hebben als WML immers enorme waterwingebieden. Met zonne-weides op onze terreinen zijn we echter terughoudend gezien de beschermde status van die

gebieden. En ook een drijvend zonnepark op ons waterbekken in Heel is niet toegestaan. Op alle geschikte bedrijfsdaken liggen inmiddels wél zonnepanelen. Maar dat is niet genoeg. Dus kwamen we op windturbines uit. Daarbij willen we heel graag samenwerken met lokale windmolen-initiatieven. We willen namelijk dat de molens in een goede harmonie met de omgeving gebouwd worden en juist daar zijn lokale energiecoöperaties goed in."

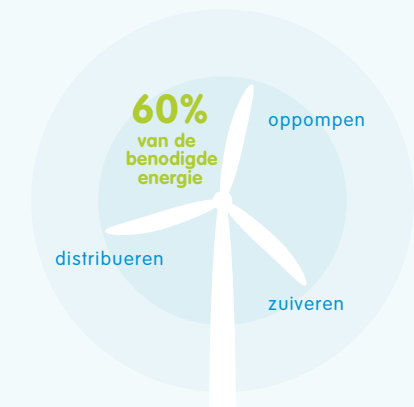
Goede afspraken

Via de coöperaties NEWECOOP en Zuidenwind hebben inwoners uit Nederweert en omgeving geïnvesteerd in het nieuw te bouwen windpark in Ospel. Dat krijgt een lengte van twee kilometer waarop vier windturbines met een onderlinge afstand van 670 meter gebouwd worden. Twee voor de energiecoöperatie en twee voor WML. Eén van de turbines staat op grond van WML, de anderen drie op grond van derden. Er is goed en veel gepraat met de grondeigenaren en met alle mensen die in de omgeving van de vier molens wonen of werken," weet Rams. "Met al deze partijen zijn goede afspraken gemaakt over de verdeling van de vergoedingen die beschikbaar zijn. Dat is in bijzonder goede harmonie gegaan. Met speciale dank aan de Energiecoöperatie."

Veel energie

Tussen de Noordervaart en Ospeldijk zijn de grondwerkzaamheden inmiddels begonnen. Er is een aansluiting op het elektriciteitsnet gemaakt en lokale aannemers werken aan het fundament voor de vier windmolenpylonen die ieder 135 meter hoog worden. Er komen hier straks de stilste windturbines te staan die op dit moment voor handen zijn. De grote rotor met een diameter van 149m bestrijkt een oppervlakte van meer dan 3 voetbalvelden. Rams: "Dat maakt dat elk briesje wind hier voor veel energie gaat zorgen. Zo kunnen wij inhoud geven aan onze energiedoelstelling. En de omgeving van het windpark krijgt daarnaast de beschikking over een omgevingsfonds waaruit 15 jaar lang duurzame projecten bekostigd kunnen worden. Als het een beetje wil waaien in de komende jaren kan dat alleen al oplopen tot meer dan € 600.000,-"

*"De stilste windturbines die
op dit moment voor handen zijn."*

Investeren in water van morgen

De twee moderne windmolens zijn maar één voorbeeld van de vele investeringen die WML doet om een duurzame en betrouwbare drinkwaterleverancier te zijn en te blijven. Nu de zomers steeds droger worden, moet er flink geïnvesteerd worden in het verder verhogen van de capaciteit. Dus dat doet WML. Daarnaast zal het bestaande leidingnet in de komende jaren flink onder handen genomen worden. Veel van die leidingen werden tijdens de enorme naoorlogse bouw golf aangelegd. Die zijn nu na 70 jaar kwetsbaar. WML inventariseert voortdurend waar problemen kunnen gaan ontstaan en zal daarom in de komende jaren extra veel leidingen vervangen. Dan zit u niet plotseling zonder water.

Het beste in Limburg naar boven gehaald

Elke dag schoon en lekker water uit de kraan. Daar komt nog heel wat bij kijken, ook al vinden we het vaak zo vanzelfsprekend. Dat is logisch, maar het is ook goed om te beseffen dat kraanwater een natuurproduct is dat uit Limburgse bronnen komt. Kwetsbare bronnen vaak. De kennis en het besef dat we voor ons drinkwater afhankelijk zijn van de natuur, helpt bij het beschermen van de bronnen en het slimmer omgaan met water. Daar kan iedereen aan bijdragen.

De capaciteit van de bronnen voor drinkwater is niet onuitputtelijk. Dat ervaren we de laatste jaren tijdens de droge en warme zomers. Meer water vasthouden op en in de Limburgse bodem zorgt voor gevulde bronnen. En verstandig omgaan met ons drinkwater voorkomt onnodige verspilling. Daar kan iedereen bij helpen. Op www.limburgsdrinkwater.nl staan daarvoor allerlei tips.

WML werkt met allerlei organisaties en grondgebruikers, zoals agrariërs, samen om de kwaliteit van het Maaswater en van de grondwaterbronnen zo goed mogelijk te beschermen. En WML haakt graag aan bij initiatieven die meehelpen om de drinkwaterbronnen schoon te houden. Zoals de Maas Cleanup.

WML enthousiast partner van de MAAS CLEANUP

De grootste schoonmaak-actie ooit in Limburg

Een kwart van al het Limburgs kraanwater wordt gewonnen in de Maas. Een belangrijke bron voor drinkwater. Geen wonder dat WML meer dan enthousiast reageerde op het initiatief van de Limburgse ondernemer Huub Waterval om met een enorm team van vrijwilligers de Maas vrij van plastic te maken. Onder de noemer 'Maas Cleanup' wist deze gedreven ondernemer niet alleen veel natuurorganisaties te enthousiasmeren voor dit initiatief, maar ook tal van overheden en bedrijven.

Door de Maas schoon te maken van plastic en ander zwerfpuil ontstaat er bewustzijn en komt ook de minder zichtbare vervuiling hoger op de agenda. WML heeft zich enthousiast bij dit initiatief aangesloten en daarom zagen we op 19 september enkele tientallen WML-vrijwilligers in Maastricht hard meewerken om het plastic in en rond de Maas te verzamelen. Het was slechts één van de meer dan 200 acties die in heel Limburg, 'van Eijsden tot de Mookerhei', op deze zaterdag plaatsvonden.

Volgens een voorzichtige inschatting van de organisatie werden er deze zaterdag 5.000 vuilniszakken met plastic afval ingezameld. IVN telde per 100 meter zo'n 630 stukken afval in de Maas. Dat moet met een gezamenlijke inspanning in de komende jaren heel veel minder gaan worden. De Maas Cleanup krijgt in 2021 een vervolg en zal zich ook uit gaan strekken richting België. Het heeft immers weinig zin om in Limburg in actie te komen, zonder de Belgen erbij te trekken.

Ga toch fietsen

Wil je zelf de schoonheid van de Maas aanschouwen? Kijk dan op limburgsdrinkwater.nl. Daar vind je, als je bij het wingebied Maas kijkt, een prachtige fietsroute van 43 kilometer die start in de buurt van waterbekken De Lange Vlieter in Beegden. De route gaat langs het lateraalkanaal Linne-Buggenum, door Heel, over de Polderplas, via Wessem en Daalzichtdam (die WML's waterbekken De Lange Vlieter van de Boschmolenplas scheidt) naar Grathem en Baexem. Om dan via Heugde en Horn te eindigen in starpunt Beegden. Zeker sinds 19 september is het wonderschoon om hier eens rond te fietsen.

9

Nederlands enige watersommelier over de smaak van water

wml

“Je kunt zuren proeven, maar ook iets ziltigs. En natuurlijk mineraliteit. Daarnaast is er het mondgevoel en kun je beoordelen op de afdronk,” aan het woord is Mariëlle Thiadens. En we zijn vanochtend niet de kerstwijnen aan het voorproeven, maar in ons glas zit water! Mariëlle is de enige Nederlandse watersommelier. En voor haar is het duidelijk: “Water hééft smaak! Misschien niet zo uitbundig als bijvoorbeeld wijn, maar wie water echt leert proeven, kan van een glas water net zo veel genieten als van een glas wijn.” We leren van haar over de smaak van water, het spelen met wat extra ‘bubbels’ in je kraanwater, over bijzondere soorten flessenwater en over de wonderlijke marketingmachine die ook voor veel flessenwater draait.

“Limburgs kraanwater is heerlijk en veel minder ‘hard’ dan het kraanwater hier bij mij thuis in Utrecht. Als je het water niet weg klokt, maar werkelijk gaat proeven, ontdek je er ook smaak in. Het is een cadeautje van de natuur dat, in het geval van grondwater, duizenden jaren geleden als regen gevallen is in het milieu van toen. Ieder water heeft zijn eigen minerale opbouw en het is de combinatie van al die mineralen die je proeft.” Mariëlle Thiadens organiseert waterproeverijen (www.waterproeverij.nl) waarbij ze naast het kraanwater ook tal van flessenwaters presenteert, met vaak fantastische verhalen. “En met even fantastische prijskaartjes,” lacht Mariëlle. “Je kunt een heel jaar lang elke dag anderhalve liter kraanwater drinken voor een euro, terwijl hier flessen op tafel staan die vele tientallen euro's kosten. De prijs van bronwater zit hem vaak niet in de inhoud van de fles, maar in de fles zelf en in de marketing er omheen.”

Toch zijn er wel degelijk heel bijzondere flessenwaters. Onze watersommelier laat ons uniek water proeven met enorm veel mineralen, met vlokken magnesium en licht zurig water dat uit een zoetwater bubbel op de zeebodem komt. Maar ook ‘heilwater’ met medicinale kwaliteiten. Veel van het andere flessenwater brengt ons eerder een bijzonder verhaal dan een bijzondere smaak, leren we. “Zoals bijvoorbeeld het Noorse VOSS, waar eigenlijk helemaal geen mineralen in zitten. Madonna ging dat water op een gegeven moment eisen bij al haar optredens, omdat ze dacht dat het gezond was. Daardoor werd het een hype. Zo kon er een mooie designfles bij ontworpen worden door Neil Kraft, een designer van Calvin Klein. Mooie fles, maar nietszeggend water. Dan kun je veel beter het water drinken uit de unieke bronnen van WML.”

Voor de komende kerstdis adviseert Mariëlle om vooral ook eens water op tafel te zetten. “Met een apparaat als de Sodastream kun je zelf bubbels aan kraanwater toevoegen. Begin met water met enorm veel koolzuur en schenk dat ook in een wijnglas. Gang na gang kun je dan het koolzuur terugbrengen om te eindigen met gewoon koel plat kraanwater in een gewoon glas. Geloof me; dat smaakt dan heel bijzonder.”

“Ieder water heeft
zijn eigen minerale
opbouw, en dat
proef je.”

Een lange werkdag met de storingsmonteur

Geen dag is hetzelfde

06.30 uur:

Het is nog aardedonker als bij Maurice Ragnatella in Kerkrade de wekker gaat. Hoewel hij pas over een uur op pad gaat, staat de wekker vroeg: 'Ik wil in de ochtend rustig koffie drinken, ontbijten en op de iPad de krant en het nieuws lezen en de socials bijhouden. Voordat ik op pad ga, check ik in de bus op de computer mijn werkzaamheden voor vandaag. Er zijn natuurlijk niet voortdurend storingen. Dus ik heb ook regulier werk. Soms ben ik leidingen aan het vervangen of watermeters bij mensen thuis. Vandaag ga ik afsluiters controleren. Het is belangrijk dat ze bereikbaar zijn én dat ze functioneren.'

09.35 uur:

We hebben inmiddels een zestal afsluiters gecontroleerd. Soms moet Maurice als een volleerd tuinman begroeiing wegsteken, ze zijn dan volledig overwoekerd. Het lijkt erop dat we de verkeerde dag uit hebben gekozen voor een mooi verhaal over storingen. "WML probeert natuurlijk op alle manieren om storingen te voorkomen. Op basis van analyses proberen we de oudere en kwetsbare leidingen tijdig te vervangen. Als de grond heel droog wordt, van mei tot september, zie je meer waterleidingbreuken. En als het wat langer vriest in de winter, is het ook vaak druk. Dan laten mensen wel eens een raampje openstaan waardoor er ijskoude lucht op de watermeter valt. Als die bevriest moeten wij opdraven."

10.13 uur:

"Je hebt geluk!" lacht Maurice. Zijn telefoon gaat, het zijn de planners die een storing melden. Monique meldt dat een aannemer in Heerlen bij graafwerk een leiding heeft geraakt. Of hij er direct naartoe wil gaan. "Dat is wel het mooie van mijn werk, geen dag is hetzelfde". We springen in de bus, de radio gaat aan en we rijden in een rechte lijn naar Heerlen. 'I will Survive' zingt Gloria Gaynor. Gaat vast over Maurice.

10.35 uur:

Maurice trekt een waterdichte overall en laarzen aan. De aannemer maakt excuses voor de aangerichte schade en helpt bij het vrijmaken van de leiding. 32 mm ziet Maurice. Hij pakt alvast een stuk leiding uit zijn bus en twee moffen om een waterdichte aansluiting te maken. Dan gaat hij het gat in en zaagt het beschadigde stuk buis tussen de leiding uit. Behendig wordt er een nieuw stuk tussen gezet, waarna hij met twee schuifmoffen waterdichte verbindingen tussen oud en nieuw maakt. Alles gaat uiterst geroutineerd en verraadt dat Maurice dit werk al 26 jaar doet.

11.19 uur:

De aannemer is het gat aan het dichtgooien en ik meen eigenlijk dat de klus geklaard is. Maurice weet beter. "De mensen daar op nummer 9 hebben zonder water gezeten. Als ik ze nu weer aansluit, stroomt het zand dat in de leiding terecht is gekomen, hun watermeter in. Dus ik bel nu even aan, bouw hun watermeter uit, sluit een slang aan en spoel de leiding eerst grondig door. Maurice gaat aan de slag en even later horen we hem tegen de bewoners zeggen, dat ze de koude kranen in huis even vol open mogen zetten. Zo verdwijnt de lucht uit de leidingen. De overall en laarzen gaan uit en Maurice eet zijn boterhammen en werkt de administratie bij. De kosten worden doorbelast aan de aannemer die hier de fout in is gegaan.

12.40 uur:

Op weg terug naar het magazijn zijn we even gestopt bij een tankstation voor een bakje koffie. "Alle werkzaamheden die ik doe, vinden plaats in Zuid-Limburg. We zijn in totaal met ruim vijftig monteurs die verdeeld zijn over drie regio's. Alleen bij écht grote storingen springen we wel eens bij in een andere regio," vertelt Maurice. Daar gaat zijn telefoon weer. Vanuit Beek hebben twee bewoners gemeld, dat er water opborrelt bij een trottoir. De straat begint blank te staan. Maurice start de bus; de overall mag straks weer aan.

13.19 uur:

De bewoners hebben niet overdreven. Het water loopt in Beek over straat. Maurice trommelt een blauwe WML-minigraver op. Op zijn laptop worden alle kabels en leidingen (glasvezel, stroom, CAI, gas) in beeld gebracht. "We kunnen niet zomaar gaan graven met de machine, maar moeten alles met de schop voorsteken, om te voorkomen dat we zaken beschadigen." Omzichtig graaft Maurice naar 1,60 meter. De buis ligt diep hier. Om de levering niet te verstoren blijft de buis op druk en wordt het lekkende water weggepompt. Met een simpel houten pennetje dicht Maurice het gat. Het asfalt dat om de leiding zit wordt er afgebikt en dan wordt er een reparatieklem geplaatst. "Het is fysiek best zwaar werk, omdat je altijd natte grond aan het scheppen bent. Na al die jaren voel ik dat wel in mijn schouder."

16.30 uur:

Maurice heeft even naar huis gebeld om te melden dat hij het eten vanavond niet gaat halen. Zijn vrouw en zoon eten vooruit, want zijn zoon moet zo voetballen. "Ik denk dat ik om 7 uur thuis ben; dan warm ik het wel op."

18.25 uur:

De materialen worden schoongemaakt en terug in de bus gelegd. De aannemer herstelt de bestrating morgen. Maurice neemt afscheid om richting huis te rijden. Het was weer een lange dag. "Maar geen dag is hetzelfde en daardoor blijft het toch heel mooi," zegt Maurice nog door het raampje. Dan verlaat hij Beek, waar de straat langzaam begint op te drogen.

"We proberen natuurlijk op alle manieren storingen te voorkomen."

Het werk van een monteur in cijfers:

Er rijden **68 blauwe bussen** dagelijks door Limburg

Per jaar leggen ze **1.253.507 kilometer** af

Er moet **8.856 kilometer** hoofdleiding worden onderhouden (dat is zo'n beetje van hier tot Tokio)

Er zitten **57.000 afsluiters** en **52.000 brandkranen** in het leidingnet.

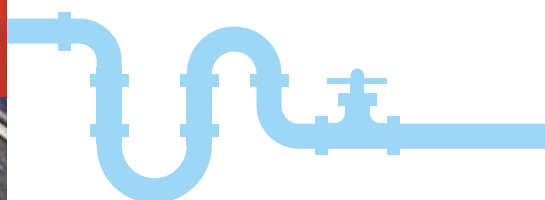
Die moeten met enige regelmaat worden gecontroleerd.

WML vervangt op dit moment **98 kilometer leiding** per jaar

Een leiding gaat zo'n **70 tot 100 jaar** mee

19,5 minuut krijgt een klant gemiddeld in een jaar geen water geleverd of niet conform de eisen ten aanzien van druk en kwaliteit

105.000 liter water gebruikt een Limburgs huishouden gemiddeld per jaar

Handen wassen

tegen coronabesmetting

Goed handenwassen is van groot belang om de verspreiding van het coronavirus te stoppen en jezelf te beschermen. Veel mensen hebben daarvoor handgel met alcohol in huis gehaald. Maar handen wassen met water en zeep werkt nog veel beter, zeggen wetenschappers. Zowel alcohol als zeep vernietigen het virus heel effectief. Maar bij alcohol hebben mensen de neiging hun handen onvolledig te bestrijken. Bij zeep gaat

dat veel gemakkelijker. Je hebt maar weinig water en zeep nodig om toch het oppervlak van je hele hand te reinigen. Doe dat volgens deze beproefde methode. (En hou wat gel achter de hand voor momenten waarop geen water en zeep voor handen is.)

Bekijk ook eens de instructies handen wassen op rivm.nl.

1

2

3

4

5

6

7

Puzzel mee en win gratis drinkwater

Het aantal inzendingen op de puzzel in het vorige nummer van (H)eerlijk Water was wat minder groot. Het was dan ook een moeilijke puzzel. Toch kregen we ook dit maal nog veel mailtjes met de goede uitslag en ook leuke kaarten en kunstwerkjes. Alle inzendingen waren ook deze keer goed en uit de inzendingen zijn blind drie winnaars gekozen: mevrouw Gijsen uit Stramproy, de heer Mulkens uit Sittard en mevrouw Meijers uit Baexem. Zij krijgen een jaar lang hun drinkwater helemaal voor niets.

win
één
jaar
GRATIS
water

Eén van de gelukkige winnaars van de vorige puzzel, mevrouw Gijsen uit Stramproy

De woorden die u weg moet strepen:

CLEAN
COOPERATIE
CORONA
FERMENTEREN
FIETSRROUTE
FLES
FRIS
GINDS
HANDEN
INZET
INNOVATIEF
KOMBUCHA
KWETSBAAR
LATER
LEKKAGES
MAAS
MEER
MELDING
MILIEU
MOOI
OSPEL
PLASTIC
PYLONEN
ROMMEL
SCOBY
SOMMELIER
STIL
STORING
STORM
TARIEF
VIRUS
VROEGE
WARM
WATERKRANEN
WIEK
WINDTURBINE
ZEEP

W	F	G	G	E	I	T	A	R	E	P	O	O	C
A	I	I	N	Z	E	T	P	Y	L	O	N	E	N
T	E	N	I	R	A	A	B	S	T	E	W	K	E
E	T	D	D	S	T	O	R	I	N	G	A	M	R
R	S	S	L	T	C	S	L	A	T	E	R	S	E
K	R	O	E	S	U	I	U	I	O	O	M	E	T
R	O	M	M	E	L	R	T	R	T	R	F	G	N
A	U	M	I	M	E	F	B	S	I	V	Z	A	E
N	T	E	B	E	I	J	F	I	A	V	E	K	M
E	E	L	M	U	F	L	E	S	N	L	E	K	R
N	L	I	T	S	C	N	I	E	C	E	P	E	E
K	N	E	D	N	A	H	R	E	E	P	R	L	F
C	O	R	O	N	A	S	A	T	U	S	A	A	M
K	E	I	W	F	E	I	T	A	V	O	N	N	I

Ook met de decemberpuzzel op deze pagina kunt u weer een heel jaar lang gratis water verdienen. Meedoen is gemakkelijk. We hebben in deze puzzel 37 woorden verstopt. Ze staan van links naar rechts, van onder naar boven, diagonaal en ook omgekeerd. Letters in de puzzel worden vaak in meer woorden gebruikt. Streep de gegeven woorden door. U houdt nu tien letters over; een wens. Stuur die wens naar puzzel@wml.nl of stuur het per post naar WML, Puzzel Heerlijk Water, Postbus 1060, 6201 BB Maastricht. Inzendingen voor 1 maart 2021 tellen mee. Succes met puzzelen.

U kunt met de puzzel een jaar lang gratis water winnen. WML kijkt daarvoor naar uw waterverbruik in de laatst gemeten periode. Deze hoeveelheid krijgt u gratis aangeboden. Winnaars verplichten zich om toestemming te geven voor, en medewerking te verlenen aan, eventuele redactionele aandacht rond het winnen van hun prijs. Medewerkers van WML en haar toeleveranciers zijn uitgesloten van deelname.

Buitenkraan

We zeggen het ieder jaar en dus ook nu: sluit uw buitenkraan goed af voor het gaat vriezen. Bijna alle vloeistoffen worden kleiner als ze bevroren. Maar water niet. Dat zet 8 tot 9% uit.

Dat is uiteraard gevaarlijk voor kranen en leidingen. Die kunnen door het ijs kapot gedrukt worden. Want de kracht is enorm. Sluit de buitenkranen daarom af en tap de leiding af. Dan hebt u na de vorst geen lekkage.

Winters wandelen

Juist in de winter is het heerlijk om er dik aangekleed wandelend op uit te trekken. De mooiste en meest ongerepte natuur om in te wandelen vind je in de waterwingebieden van WML. Daar zijn er zestien van in Limburg. In tien daarvan zijn prachtige wandelroutes uitgestippeld die je thuis uit kunt printen vanuit www.route.nl of die je kunt volgen met je smartphone. Bij elk van deze routes stroomt onder jouw voeten, diep in de bodem, het drinkwater van de toekomst. Dit water is op weg om lokaal opgepompt te worden om vervolgens gezuiverd thuis uit de kraan te komen.

Zin om te wandelen? Kijk op limburgsdrinkwater.nl of zoek op route.nl naar 'Limburg waterbronnen'.

Dank jullie wel Limburgers!

Afgelopen zomer was het tropisch warm en extreem droog. Bovendien waren er veel minder mensen op vakantie. Daarom was de vraag naar kraanwater, zeker tussen zes en tien 's avonds, af en toe extreem hoog. De pompen van WML draaiden op volle toeren maar af en toe was de waterdruk toch iets lager. En soms ook was het water wat bruinig, doordat er zoveel water snel door de leidingen stroomde. Dus deed WML begin augustus een oproep: kunt u het verbruik wat minderen en wat beter spreiden over de dag? Dank Limburgers! Jullie gaven gehoor aan deze oproep, waardoor we de zomer samen zonder al te veel problemen door zijn gekomen. Wij kijken continu naar de watervraag en naar de mogelijkheden in onze installaties om daaraan te kunnen voldoen. Mocht zich weer een extreem hoge watervraag voordoen, dan weten we nu dat we op u kunnen rekenen. In het zomernummer komen we nog eens terug op de zomerse watervraag en leggen we uit dat het Limburgs water niet op is, maar dat we simpelweg niet harder kunnen pompen.

Van zout naar zoet

In een nieuwe studie presenteren Australische onderzoekers een veelbelovende nieuwe techniek die zee- en brak water binnen een halfuurtje omdoopt in veilig, schoon drinkwater. Dat gebeurt met een metaal-organisch raamwerk en zonlicht. Een derde van de wereldbevolking leeft in gebieden waar de aanwezigheid van zoet water een onzekere factor is. Dit aantal zal in de toekomst zelfs toenemen. Men voorspelt dat in 2025 1,8 miljard mensen in gebieden leven waar absolute zoet waterschaarste heerst (daar hoort Limburg niet bij!). Het lukt de Australiërs om zout water op een goedkope, energiezuinige en effectieve manier, snel om te zetten in drinkwater. De kunst wordt nu nog om het proces op te schalen.

Water verversen?

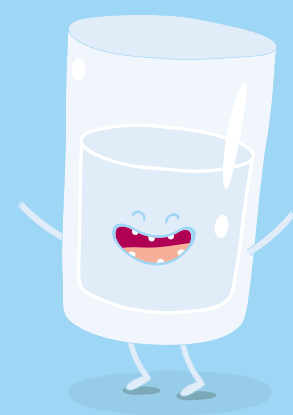
De CV-ketel draait wellicht weer uren de winter. Er stromen vele liters kraanwater door de ketel en radiatoren. Dat is vaak al jaren hetzelfde water en kan behoorlijk vies zijn. Wellicht lijkt het je een goed plan dit water een keer te verversen voor schoon water. Doe dat niet. Je brengt met nieuw water extra kalk en extra zuurstof in het systeem en dat is allebei niet goed. Gewoon af en toe bijvullen als de druk te laag is en de ketel laten onderhouden. Dat is alles.

Water tussendoor

Tijdens de feestdagen wordt er altijd wat meer alcohol gedronken. Wie veel alcohol drinkt loopt onder meer het risico op een kater. Water kan helpen dat te voorkomen. Drink tussen de alcohol door ook glazen kraanwater. Dat maakt sowieso dat je minder alcohol drinkt. Daarnaast ontstaat een kater door uitdroging. Dat voorkom je met veel kraanwater. Maar ondanks deze tip: drink vooral met mate.

Kraanwaterdag

Woensdag 23 september deden in heel Nederland zo'n 200.000 kinderen mee aan Nationale Kraanwaterdag. Ook in Limburg waren er heel veel scholen die speciaal aandacht besteedden aan deze duurzame en gezonde dorstlesser. De Limburgse aftrap was in Basisschool De Meule en de Nova Montessori-basisschool in Venlo. Hier kregen de leerlingen een kraanwaterles van WML-gastlesdocenten en maakten ze kennis met Nola, de mascotte van Jongeren Op Gezond Gewicht Venlo.

De kids houden van kraanwater

Het Jeugdjournaal vroeg op Nationale Kraanwaterdag aan 14.000 kinderen of zij het drinken van water wel of niet lekker vinden. De uitslag was helder: ruim 88% vindt kraanwater lekker! Echt leuk om de vele reacties van kinderen op deze stelling na te lezen. We lezen bij de reacties: 'Het heeft geen smaak maar toch lekker', 'water is lekkerder dan je denkt!', 'Ik vind het lekker en het is gezond!', 'ja het is opsig lekker' en 'het is gezond'. Met de spelling van deze kids is soms nog iets mis, maar met hun smaak zeker niet.

colofon Heerlijk water is een uitgave van WML, **Concept** Zuiderlicht, **Vormgeving** DimCoppen **Illustraties** Beeldplus, **Fotografie** Zebra Fotostudio, WML, **Redactie** Edwin Hendriks (WML) en DimCoppen, **Druk** Senefelder Misset

Voor waterweetjes, inspiratie, evenementen en kraanwateractualiteiten: volg ons op Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

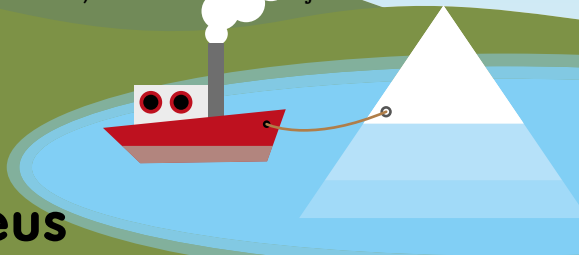

watermakerslimburg.nl

Ijsberg

.....
In de Verenigde Arabische Emiraten is maar weinig drinkwater beschikbaar. Daarom heeft zakenman Abdulla Alshehi een plan ontwikkeld om een ijsberg vanaf de zuidpool naar het land te laten slepen. Het bevroren megablok – 2 kilometer lang, 500 meter breed, 400 meter hoog en nog eens 600 meter onder de zeespiegel – moet het golfstaasje van vers drinkwater voorzien. Als er onderweg niet te veel smelt (de reis is 8000 km) hebben ze 1000 miljard liter water.

Neus

.....
In Limburg heb je altijd wel water om je heen. Daarom ruikt je neus de hele dag water, maar omdat het er altijd is, kiest je neus ervoor hier niet op te letten en zich op andere dingen te concentreren. Dieren die in droge gebieden leven, zoals de kameel en de olifant, ruiken water wél echt. Soms zelfs op 5 kilometer afstand.

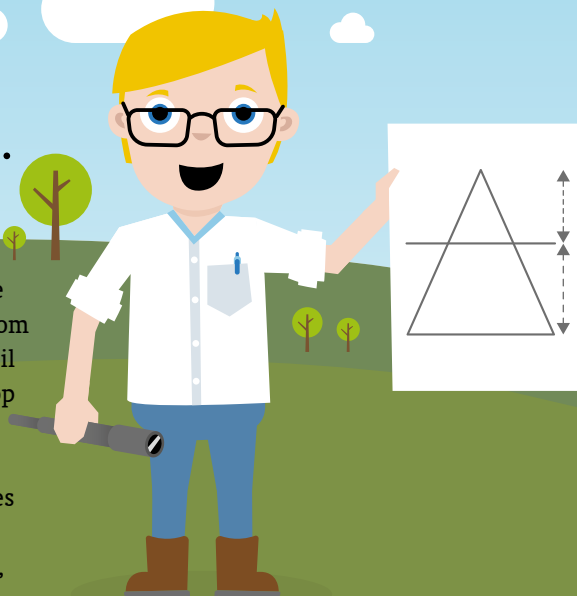
Raadsel

.....
De glazen met water moeten afwisselend vol en leeg naast elkaar staan. Daarvoor mag je maar één glas aanraken. Hoe doe je dat?

(Pak het middelste volle glas en giet het leeg in het middelste lege glas)

Nog eentje

.....
Een erg domme jongen komt een toverfee tegen die medelijden met de domoor heeft. 'Je mag twee wensen doen', zegt de fee, om hem te helpen. 'Oké, dan wil ik een waterfles die nooit op gaat', zegt de jongen. Hij krijgt de fles, drinkt er uit en als hij kijkt, zit de fles nog helemaal vol. 'Dat is fantastisch' zegt de jongen, 'doe mij er nog maar één!'

Raadsel

.....
Water is een gezonde dorstlessler!
Met hoeveel letters schrijf je dat?
(Dat schrijf je met drie letters)

Gevaarlijk

.....
Weet je wat het gevaarlijkste dier ter wereld is? Een leeuw, een luipaard, een slang...? Nee, jouw badeendje in bad. Als je daar 5 minuten onder zit, ben je dood ;-)

